

Respekt for den pædagogiske faglighed, dømmekraft og etik

Principper for koncepter i pædagogisk praksis

Koncepter er en del af den pædagogiske hverdag for mange pædagoger. Kortlægninger af det danske konceptlandskab viser stor bredde i formål, målgruppe og videnskabelige udgangspunkter, ligesom der er stor variation i hvor mange koncepter, der er i anvendelse i kommunerne¹.

En undersøgelse blandt BUPL's medlemmer viser ydermere, at brugen af koncepter kan være problematisk, bl.a. fordi der er mange koncepter i brug på samme tid, fordi de ikke opleves som meningsfulde eller fordi de pålægges pædagogerne og dermed undergraver den faglige dømmekraft². Billedet er dog ikke entydigt, idet der også er pædagoger, der er positive overfor koncepter i pædagogisk arbejde³. Der er derfor brug for, at BUPL indtager en position, som både kan udfordre en problematisk brug af koncepter og omfatte pædagogers positive erfaringer.

Samtidig er der også brug for en kritisk opmærksomhed på indholdet i koncepterne, sådan at den stolte, pædagogiske tradition og faglighed, pædagoger baserer deres arbejde på, ikke fortrænges af fx et sundhedsparadigme eller økonomiske forståelser af den pædagogiske opgave.

De senere år er der sket en begrebsglidning, der gør, at 'metoder' af og til bruges om det, der før blev betragtet som koncepter. Pædagoger har altid brugt en vifte af metoder i det pædagogiske arbejde. Det er ikke i sig selv problematisk. Der er derfor brug for at skelne mellem metoder og koncepter. En skelnen kunne være, at koncepter typisk er kommercielle, handlingsanvisende og lukkede, mens metoder er mere åbne og kontekstfølsomme og dermed i mange sammenhænge i højere grad giver plads til den professionelle dømmekraft.

Formålet med principperne er at bidrage til at nuancere og kvalificere diskussionerne om koncepter i pædagogisk praksis både internt i BUPL og med vores omverden.

Fem principper for koncepter i pædagogisk praksis

Pædagogers faglighed og deres kompetence til at træffe kvalificerede, pædagogisk begrundede valg for den børnegruppe og de børn, de arbejder med skal respekteres. Det samme skal professionens etiske fundament som beskrevet i BUPL's etiske grundlag.

Det betyder:

1 At ledere og pædagoger med deres professionelle dømmekraft har frihed til, og ansvar for, at træffe beslutning om tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde. Det vil sige, at institutioner ikke pålægges at anvende koncepter, der strider imod lederes og pædagogers professionelle vurdering af, hvad der er god pædagogisk praksis.

2 At det faglige fundament i det pædagogiske arbejde løbende skal vedligeholdes, udvikles og styrkes. Det betyder, at indkøb af koncepter ikke må ske på bekostning af andre nødvendige faglige initiativer, som prioritering af pædagogandel, efter- og videreuddannelse af pædagoger og tid til forberedelse og sparring, hverken i den enkelte institution eller på kommunalt niveau.

1) Aabro, Christian: Koncepter i pædagogisk arbejde, Hans Reitzels Forlag (2016) og Metoder i daginstitutioner – en national kortlægning, Københavns Professionshøjskole (2024)

2) BUPL: Frihedsbarometer (2022)

3) BUPL: Frihedsbarometer (2022) og Aabro, Christian mfl.: Programmering af pædagogikken – pædagogers virke mellem koncept og kontekst (2017)

Respekt for den pædagogiske faglighed, dømmekraft og etik

Principper for koncepter i pædagogisk praksis

3 At det pædagogiske arbejde står på et positivt og ressourceorienteret børnesyn, hvor børn aldrig er problemet, og hvor barnet har værdi i egen ret. Det vil sige, at der ikke anvendes koncepter der indeholder pædagogiske greb, der er i modstrid med professionens etiske fordringer, såsom udskamning, straf, eksklusion af fællesskabet eller lignende.

4 At børns ret til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo skal anerkendes og at alle børns deltagelsesmuligheder skal understøttes. Det vil sige, at der fx ikke anvendes koncepter, der anviser bestemte, konkrete måder at udøve praksis på.

5 At børns ret til privatliv skal respekteres. Det betyder, at der ikke anvendes koncepter, der indsamler og opbevarer data i længere tid end nødvendigt for at understøtte børns konkrete udvikling, og at data ikke kommercialiseres eller markedsføres, fx med henblik på benchmarking eller udvikling af nye koncepter.

